

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TRAFİK GÜVENLİĞİ KONUSUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ¹

ANALYSIS OF 4TH GRADE PRIMARY SCHOOL STUDENTS OPINIONS RELATED TO TRAFFIC SAFETY

Ceyhun SARI*, Gülay EKİCİ**

Geliş Tarihi: 17.01.2022
(Received)

Kabul Tarihi: 06.06.2022
(Accepted)

ÖZ: Bu araştırmanın amacı; İlkokul 4.sınıf öğrencilerinin Trafik Güvenliği konusuna ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada öğrencilerin trafik kavramına yönelik bilişsel yapılarını ortaya koymak için bağımsız kelime ilişkilendirme testi ile çizme yazma tekniği kullanılmıştır. Araştırmada nitel araştırma modeli kapsamında durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu, Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 10 farklı ilkokulda öğrenim gören toplam 250 (112 erkek ve 138 kız), 4.sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Testi oluşturmak amacıyla trafik kelimesi anahtar kavram olarak seçilmiştir. Test sonucunda güvenilirlik katsayısı bağımsız kelime ilişkilendirme testinde %90,36, çizme yazma tekniğinde %90,58 olarak tespit edilmiş ve elde edilen verilerden hareketle bir frekans tablosu oluşturulmuştur. Çalışma sonuçlarına göre; öğrenciler hem bağımsız kelime ilişkilendirme testinde hem de çizme yazma tekniğinde trafik kavramını çeşitli kelimelerle ilişkilendirmişlerdir. Üretilen kelimeler incelendiğinde genellikle yol, insan, uyarıcı kategorisinde toplanan kelimeler ortak cevap olmuştur. Bu da öğrencilerin trafikle ilgili güncel olayları takip ettiğini göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin yapılan bu çalışma sonucunda trafik ve güvenlik kelimelerini birbiri ile ilişkilendirdiği görülmüştür. Belirlenen bu sonuç öğrencilerin trafik kavramına yönelik önemli bir bilinç elde ettiklerini göstermektedir. Sonuç olarak, bağımsız kelime ilişkilendirme testinin ve çizme yazma tekniğinin öğrencilerin konu hakkındaki bilgi düzeylerini, düşüncelerini, kavramlar arasında kurdukları ilişkileri ve kavram yanılıklarını anlamakta rahatlıkla kullanılabilir bir teknik olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler :Trafik, Güvenlik, Eğitim, Bağımsız kelime ilişkilendirme testi, çizme yazma tekniği

ABSTRACT: The aim of this study is to examine the opinions of primary school 4th grade students on the subject of Traffic Safety. In the study, independent word association test and drawing and writing technique were used to reveal the cognitive structures of the students towards the concept of traffic. Qualitative research model and case study design were used in the research, and the study group consisted of 250 (112 boys and 138 girls), 4th grade students studying in 10 different primary schools affiliated to the Directorate of National Education in Yenimahalle district of Ankara province. In order to create the test, the word traffic was chosen

¹ Prof. Dr. Gülay EKİCİ danışmanlığında Ceyhun SARI'nın hazırladığı "İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Trafik Güvenliği Konusuna İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

* Milli Eğitim Bakanlığı, ceyhunsari.1975@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1336-8042.

** Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, gulayekici@yahoo.com, gekici@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2418-1929.

as a key concept. As a result of the test, the reliability coefficient was determined as %90.36 in the independent word association test and %90.58 in the drawing and writing method, and a frequency table was created based on the data obtained. According to the results of the study, the students associated the concept of traffic with various words both in the independent word association test and in the drawing and writing technique. When the words produced were examined, the words collected in the categories of road, human, stimulant were the common answer. This shows that students follow current events related to traffic. In addition, as a result of this study, it was seen that the students associated the words traffic and safety with each other. This shows that students have gained an important awareness about the concept of traffic. As a result, it can be said that the independent word association test and the drawing and writing technique are techniques that can be easily used to understand students' knowledge levels, thoughts, relationships between concepts and misconceptions.

Keywords :Traffic, Safety, Education, Independent, word association test, drawing writing method

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: One of the most important problems in our country is undoubtedly the deaths as a result of traffic accidents. Therefore, great attention should be paid to safety in traffic. Safe traffic is a comprehensive subject that includes problems, solutions, methods and techniques that may occur during the interaction of roads, vehicles and people (Payam, 2012). In order to create a safe traffic system, roads, vehicles, rules and controls in traffic should be constantly renewed and adapted to the environment, and drivers, pedestrians and passengers, who are the main elements of traffic, should be continuously trained (Payam, 2012).

Purpose: This study aims to determine the views of 4th grade primary school students on the concept of traffic within the scope of traffic safety course. In this context, it is thought that it is important to determine the opinions of the 4th grade students in the traffic safety course on the concept of traffic in general, traffic safety, traffic signs and plates, traffic accidents and their causes, etc.

Importance: It is seen that the group most affected by traffic accidents in our country is children. The fact that children in the 6-14 age group are the ones who suffer the most in traffic accidents involving pedestrians, shows how important traffic safety education is at primary school level (Çelik, 2007). Traffic safety education given to children at school determines their behavior in traffic, such as learning the rules and regulations, being careful in the traffic and acting in accordance with the traffic rules. Therefore, the Traffic Safety Education given especially from an early age is extremely important for children to form healthy habits throughout their lives (Ulutaş & Dinçer, 2006). When the studies on traffic safety education in Turkey are examined, it has been revealed that individuals who make up the society should be educated on traffic safety issues from an early age, children should be given practical traffic lessons to increase their awareness about traffic, and importance should be given to the education of drivers, passengers and pedestrians (Balkız, 1999; Dindar, 2009; Doğan, 1996; Payam, 2011; Tütüncü, 2001)

Method: In this research, it was tried to determine the opinions of 4th grade primary school students on the concept of traffic by using the Independent word association test and the drawing and writing method, which is one of the most effective and important ways of communication for students. In the research, the case study design was used within the scope of the qualitative

research model, and the study group consisted of 250 (112 boys and 138 girls) 4th grade students studying in 10 different primary schools affiliated to the Directorate of National Education in Ankara province Yenimahalle district. Qualitative research is one of the research models that evaluates a phenomenon in line with the opinions of the participants and interprets collected detailed data (Creswell, 1994; Patton, 1990). A case study, on the other hand, is a research design that systematically and in detail examines and evaluates a phenomenon from different aspects within the framework of its natural life (Cohen & Manion, 1997; Yıldırım & Şimşek, 2011). In the research, independent word association test and writing and drawing technique were used. In order to create the test, the word traffic was chosen as a key concept. Independent word association test is one of the most used techniques to determine the relationship between the words in their long-term memories by analyzing the knowledge level of students about any concept and the relationships and similarities between these concepts (Atasoy, 2004; Bahar, 2003). Drawing and writing technique is one of the techniques applied to determine the students' ideas about a subject in detail (Atasoy, 2004; Çetin et al., 2012; Dikmenli, 2010). It is noteworthy that this technique is frequently used in academic studies conducted in our country and around the world (Şimşek, 2013; Yayla & Eyceyurt, 2011; Yorek et al., 2010). In this study, content analysis, one of the data evaluation methods preferred in qualitative research, was used. The main reason for using content analysis is the analysis of the evaluated data under appropriate categories by the researcher, since the data do not have predetermined conceptual dimensions (categories) (Ekici, 2016).

As a result of the test, the reliability coefficient was determined as 90.36 in the independent word association test and 90.58 in the drawing and writing method, and a frequency table was created based on the data obtained.

Findings: Primary school 4th grade traffic safety course is a course that includes all kinds of events that individuals may encounter in traffic in their daily lives and can offer solutions to problems. For this reason, it is important that the behaviors and gains to be gained in the traffic safety course are related to our daily life. In the traffic safety course, in the units such as "Traffic Safety", "Traffic Information" and "First Aid", in which the students obtain the necessary information for their daily lives, it is very important to learn about the traffic rules, traffic signs and plates, the causes of traffic accidents and the first aid activities that can be done after the accident. It was determined in the data obtained by the Independent Word Association test and the Drawing-Write technique. In this study, which was conducted to examine the cognitive structures and knowledge levels of primary school 4th grade students in the "traffic safety" lesson by using the independent word association test and the drawing-writing technique, extremely detailed and powerful data supporting each other were collected.

In the study, a total of 9 categories were created with the data obtained from the independent word association test (*Road, Stimulants, Human factor, Vehicle Types, Safety, First Aid/Health, Place/Space, Transportation and Car parts*), while a total of 7 categories were determined by the drawing technique (*Road, Stimulants, Human factor, Vehicle Types, Safety, First Aid/Health and Place/Space*), a total of 8 categories (*Road, Stimulants, Human factor, Vehicle Types, Safety, First Aid/Health, Place/Space and Transportation*) were determined by writing technique. The categories identified in common with all data collection tools are in the form of *Road, Stimulants, Human factor, Vehicle Types, Safety, First Aid/Health and Place/Space*.

Results: According to the results of the study, students associated the concept of traffic with various words both in the independent word association test and in the drawing and writing technique. When the produced words were examined, the words collected in the categories of road, human and stimulant were the common answers. This shows that students follow current events related to traffic. In addition, as a result of this study, it was seen that the students associated the words traffic and safety with each other. This shows that students have gained an important awareness of the concept of traffic. On the other hand, it can be said that the independent word association test and the drawing and writing technique are techniques that can be easily used to understand students' knowledge levels, thoughts, relationships between concepts and misconceptions.

1.GİRİŞ

Ülkemizde yaşanan en önemli problemlerden biri, hiç kuşkusuz trafik kazaları sonucu yaşanan ölümlerdir. Bu nedenle, trafikte güvenliğe çok dikkat edilmelidir. Güvenli trafik; yol, araç ve insanların birlikte etkileşimleri esnasında oluşabilecek problemleri, çözüm yollarını, yöntem ve teknikleri içine alan kapsamlı bir konudur (Payam, 2012).

Güvenli bir trafik sistemi oluşturabilmek için yolların, taşıtların, trafikte konulan kuralların ve denetimlerin devamlı yenilenmesi ve ortama uyarlanması ve trafiğin ana unsurları olan sürücülerin, yaya ve yolcuların sürekli olarak eğitilmesi gerekmektedir (Payam, 2012). 21. yüzyılda bilgi, iletişim ve ulaşım teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, kentsel yaşam formlarını ve standartlarını derinden etkilemiş, küresel eğilimlerle tüm dünyaya yayılan bu yeni yaşam tarzları, özellikle mega kentlerde yaşayan insanların, trafik ve trafik güvenliği olgularıyla yüzleşmelerine neden olmuştur. Bu yüzleşmenin en somut yanı olan trafikte yaşanan kazalar, tüm dünya toplumlarının ortak problemlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Trafik kazalarının neden olduğu ölümler ve ekonomik zararlar, günümüzde yaşanan savaşlar ve doğal afetler kadar toplum hayatını etkileyecek noktalara gelmiştir. Bundan dolayı, toplumda trafikle ilgili bir kültür oluşturmak, trafik bilinci geliştirmek ve trafik güvenliğini arttırmaya yönelik her türlü etkinlikler büyük önem ve değer kazanarak yaygınlaşmıştır. Ancak bu faaliyetlerin amacına ulaşabilmesi, toplumda trafik kültürünün ve bilincinin oluşturulabilmesi oldukça kapsamlı, uzun dönemli ve katılımcı bir anlayışla konuya yaklaşımı gerekli kılmaktadır. Ayrıca trafik kültürünün geliştirilmesi ve bu kültüre yeni boyutlar kazandırılmasında, insanların hayata hazırlanma evresi olan çocukluk ve ergenlik dönemlerinin, yetişkinlerden ayrı olarak ele alınması gerekmektedir.

Trafiğin en önemli unsuru insan olunca, insanların aldığı eğitimin önemi karşımıza çıkmaktadır. Trafik eğitimi; “Yasalarla belirlenmiş trafik kurallarını, kişilerin günlük hayatlarının bir parçası haline getirerek, can ve mal güvenliğini sağlamak için yapılması gereken çalışmaların tümü” (Balkız, 1999) şeklinde tanımlanabilir.

Trafik eğitimi; trafiğin ana unsuru olan insan, örgün eğitim içinde ya da dışında eğitim konusunda bilgi sahibi yapılarak, gerekli bilgi ve beceri kazandırılıp, trafikte

yaşanan sorunların azaltılması amacıyla kazandırılmak istenen davranışlardır. Trafik eğitimi, bilgi yönünden; trafik kuralları ile ilgili her türlü bilgiyi, yetenek bakımından; bilgileri doğru yer ve zamanda kullanabilmeyi ve uygulamayı, alışkanlık bakımından; kurallara uyma zorunluluğunun bireylerin günlük normal davranışları haline dönüşerek alışkanlık kazanmasını, beceri yönünden; araçların en doğru biçimde kullanılmasını sağlayacak becerileri edinmesini sağlamaktadır (Çiğiltepe, 1998).

Trafik güvenliği sorununa büyük ölçüde çözümler bulmuş ülkelerin sürücülere vermiş olduğu eğitim incelendiğinde; pratik eğitime teorik eğitime nazaran daha çok önem verdikleri trafik güvenliği ile ilgili eğitimi örgün eğitim kurumlarında verilen eğitimin içeriğine yaydıkları ve bunu bir ders olmaktan öte davranış haline getirmeyi başardıkları gözlenmektedir (İnal, 2001).

Konuyla ilgili yapılmış bazı araştırmalar olmakla birlikte çok boyutlu incelemelerin yapıldığı araştırmalar belirlenmiştir. Bu kapsamda trafik güvenliği eğitimi konusunda Nagai & Fukuda (2005) Japonya’da ilkokulda eğitim gören çocukların aldıkları trafik güvenliği eğitimini inceleyerek, uygulamada bulunan trafik güvenliği yasasının; trafik güvenliğini içerisine alan eğitimle ilgili politika oluşturma ve eğitim çalışmalarının kademeli ve sistemli bir şekilde yürütülmesinin gerekli olduğu sonucuna ulaşmışlardır; Mulvaney, Watson & Walsh (2012) çalışmalarında İngiltere’de çocuklara yönelik olarak verilen güvenlik eğitimlerinin niteliğini araştırmışlar, Tanrıku (2002), karayolu trafik güvenliğine eğitimin etkisini araştırdığı çalışmada trafik kazalarını önleme konusunda trafik eğitiminin önemine değinmiş, Özdemir (2010) Türkiye’de uygulanan okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve lisans eğitim programlarını incelemiş ve trafik eğitimine ilişkin kazanımların yer alma durumunu belirlemiş, Payam (2012) Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye’de verilen trafik güvenliği eğitim programlarını karşılaştırarak, ilk ve orta düzeydeki okullarda uygulanan trafik eğitim programlarına ilişkin sorunları saptamayı ve söz konusu saptamalar üzerinden eğitimcilere önerilerde bulunmayı amaçlamış ve Kavıracı (2014) ilkokula devam eden çocuklara uygulamalı trafik eğitimi verilmesinin, çocuklarda trafik bilinç ve bilgi farklılığı yaratıp yaratmadığını ve çocukların tutumlarına etkisini ölçmeyi amaçlamıştır.

Bu araştırma, 4. sınıf öğrencilerinin gelişim özellikleri de dikkate alındığında trafik güvenliği eğitimi konusuyla ilgili bilişsel yapılarının belirlenmesinde nitel araştırma modelinin kullanılması açısından önemlidir. Diğer taraftan bağımsız kelime ilişkilendirme testi ve çizme yazma tekniği kullanılarak verilerin toplanması ile zengin bir veri çeşitliliği sağlanmıştır. Bu araştırma sonuçlarının hem konusu açısından hem araştırma modeli kapsamında kullanılan veri toplama araçları açısından elde edilen sonuçlarının alana katkı sağlayacağı umulmaktadır.

2.YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin trafik güvenliği dersi kapsamında trafik kavramı konusuna ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. 4. Sınıf öğrencilerinin trafik kavramına yönelik görüşleri nelerdir?
- 2- 4. Sınıf öğrencilerinin trafik kavramına yönelik görüşleri ortak özellikler bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanmaktadır?
- 3- 4. Sınıf öğrencilerinin trafik kavramına ilişkin çizim ve yazımları nasıldır? Çizimleri ve yazımları hangi kavramsal kategoriler altında toplanmaktadır?
- 4- 4. Sınıf öğrencilerinin trafik işaret ve levhalarının kullanımı ve trafik kazalarının oluşumuna ilişkin görüşleri çizim ve yazımlarında nasıl yer almaktadır?

2.2.Araştırmanın Modeli

2019–2020 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde hazırlanan bu çalışmada nitel araştırma modeli kapsamında durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmalar bir olguyu araştırmaya katılanların görüşleri doğrultusunda değerlendirip ayrıntılı veriler toplayarak yorumlayan araştırma modellerinden biridir (Creswell,1994; Patton,1990). Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak da ifade edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Durum çalışması ise bir olguyu, bulunduğu doğal yaşam çerçevesi içerisinde farklı yönlerden, sistematik ve detaylı olarak inceleyip değerlendiren bir araştırma desenidir (Cohen & Manion, 1997; Yıldırım & Şimşek, 2011). Durum çalışmasında katılımcıların verdiği ifadelerle elde edilen verilerin desteklenmesi ile sonuca gidilmesi son derece önemlidir (Ekiz, 2003; Kuş, 2003; Patton, 1990; Punch, 2005). Bu çalışmada ilkokul 4.sınıf öğrencilerinin “trafik güvenliği” konusundaki görüşleri ayrıntılı bir şekilde nitel araştırma modeliyle tespit edilmiştir.

2.3.Çalışma Grubu

2019–2020 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme metodu kullanılmıştır. Araştırmacı amaçlı örnekleme yönteminde araştırmanın amacına en uygun ve aranan özelliklerde katılımcıları kendi yargısı doğrultusunda belirlemektedir (Balcı, 2006; Yıldırım & Şimşek, 2011). Amaçlı örnekleme, zengin verilere sahip olduğu düşünülen durumların ayrıntılı incelenmesine imkan vermektedir. Bundan dolayı, amaçlı örnekleme yöntemleri birçok yerde, olgu ve olayların ortaya çıkarılmasında ve sonuçlanmasında faydalı olur (Yıldırım & Şimşek, 2011). Ankara İli Yenimahalle İlçesinde 4. sınıflarında kayıtlı bulunan toplam 250 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

2.4. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada bağımsız kelime ilişkilendirme testi ile çizme yazma tekniği veri toplama aracı olarak kullanılarak, ilkököl 4. sınıf öğrencilerinin trafik güvenliği konusuna ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır.

Bağımsız kelime ilişkilendirme testi; herhangi bir kavram hakkında, öğrencilerin bilgi düzeylerini ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri, benzerlikleri çözümlenerek, uzun zamanlı zihninde yer tutan kelimeler arasındaki ilişkiyi belirlemek için en fazla kullanılan tekniklerden biridir (Atasoy, 2004; Bahar, 2003).

Çizme yazma tekniği; Çalışmada 4. sınıf öğrencilerinin trafik kavramına ilişkin düşüncelerinin alınması için çizme yazma tekniğinden de yararlanılmıştır. Çizme yazma tekniği, bir konu hakkında öğrencilerin fikirlerinin detaylı olarak belirlenmesi için uygulanan tekniklerden biridir (Atasoy, 2004; Çetin vd., 2012; Dikmenli, 2010). Bu tekniğin ülkemizde ve dünyada yapılan akademik çalışmalarda çok sık kullanıldığı dikkat çekmektedir (Şimşek, 2013; Yayla & Eyceyurt, 2011; Yorek vd., 2010). Bu teknik kavram ve kelimelerin zihnimizde bilinç altında kalan ifade etme becerisi, anlama, kavrama, tutum ve bilgi düzeyi ile ilgili görselliği ön plana koymayı hedefleyen doğru ve nitelikli verilere ulaşılabilmesi yönüyle oldukça faydalı olmasıyla birlikte dünyada geçerliliği bulunan karşılaştırma yapmaya imkan veren bir yöntemdir (Ozden, 2009; Patrick & Tunnicliffe, 2010; Prokop vd., 2009; Reiss & Tunnicliffe, 2001; Zoldosova & Prokop, 2007). Verilerin analizini yapmak için katılan her öğrencinin cevap kâğıtlarını 1 ile 250 arasında numaralandırdıktan sonra, herbir öğrencinin trafik güvenliği ile ilgili ifadeleri ve çizimleri ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

2.5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada nitel araştırmalarda kullanımı tercih edilen veri değerlendirme yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinin kullanılmasının temel sebebi; verilerin önceden belirlenen kavramsal boyutlarının (kategorilerin) olmamasından dolayı olup değerlendirilmeye alınan verilerin araştırmacı tarafından uygun kategoriler altında analiz edilmesi amaçlanmaktadır (Ekici, 2016). İçerik analizi yönteminde, çalışmadan elde edilen verileri yorumlayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşmak amaçlanmaktadır. İçerik analizinde yapılmak istenen işlem, birbirine benzerlik gösteren verileri belli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirerek anlaşılabilir bir şekil yorumlamaktır. Bundan dolayı birbiriyle benzerlik gösteren veriler (kodlar) belli gruplarda toplanarak yorumlanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2006). İçerik analizi araştırmanın amacıyla ilgili elde edilen verilerin kodlanması, sınıflama-tanımlama şeklinde devam eden bir süreçtir (Glesne, 2012). Bulunan sonuçların frekansları hesaplanarak tablo haline getirilip sunulmuştur. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmanın veri analizi güvenilirliği katsayısı; $[\text{Görüş birliği} / (\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}) \times 100]$ formülüyle hesap edilmiştir (Miles & Huberman, 1994). Veri analizi güvenilirliği katsayısı yapılan kodlamalar sonucunda ortalama güvenilirlik; $[94 / (94 + 10) \times 100] = \% 90,38$ olarak bulunmuştur. Aynı şekilde

çizme yazma tekniği ile yapılan çalışmada 1511 kelime ile 53 kod ile 9 kategori oluşturulmuştur. Yapılan kodlama çalışmasında “*Emniyet Kemer, Telefon, Sağlık Ekibi, Ambulans ve Dikkat*” olarak kodlanan kelimelerde görüş ayrılığı meydana gelmiş diğer 48 kod ile ilgili görüş birliğine varılmıştır. Çizme yazma tekniği ile yapılan çalışmanın güvenilirliğinde $[48 / (48 + 5) \times 100] = \% 90,56$ olarak bulunmuştur. Nitel araştırmalarda, uzmanların ve araştırmacının yaptığı değerlendirmeler sonucunda aralarındaki uyumun %90 ve üzerinde olması durumunda istenilen seviyede bir güvenilirlik sağladığı düşünülmektedir (Ekici, 2016; Saban, 2009).

3. BULGULAR

Bu bölümde bağımsız kelime ilişkilendirme testi ile toplanan veriler ile çizme yazma tekniğinden elde edilen veriler olarak düzenlendikten sonra öğrencilerin “trafik” kavramıyla ilgili açıklama cümlelerine yer verilmiştir.

3.1.Bağımsız Kelime İlişkilendirme Testiyle Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde; ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin Bağımsız Kelime İlişkilendirme Testiyle “trafik” kavramına verdikleri cevaplara ilişkin bulgulara yer verilmiştir

Tablo 1. Öğrencilerin “Trafik” Kavramıyla İlgili Bağımsız Kelime İlişkilendirme Testiyle Elde Edilen Görüşlerinin Kategorilere Göre Dağılımı

KATEGORİLER	KODLAR	FREKANSLAR	TOPLAM FREKANSLAR
1. Yol	Yol-78		477
	Yaya Geçidi-72		
	Alt Geçit-69		
	Üst Geçit-69		
	Kaldırım-64		
	Banket-52		
	Okul Geçidi-36		
	Şerit-7		
	Bariyer-5		
	Dönemeç-5		
	Engelli Yolu-5		
	Şarapöl-4		
	Trafikgekapalı yol-4		
	Göbek-3		
	Yaya yolu-2		
Bisikletyolu 1			
Tünel 1			
2.Uyarıcılar	Levha-103		353
	TrafikLambası/Işık-87		
	Trafik Kuralları-68		
	Trafik İşaretleri-31		
	Geçiş Üstünlüğü-26		
	Kırmızı – 11		
	Yeşil-10		
	Sarı-5		
	Yol Vermek-5		
	Dur-4		
	Park etmekyasak 1		
	Sağadön 1		
	Yavaş 1		
3.İnsan Faktörü	Yaya-90		304
	Polis-85		
	Sürücü/Şöför-54		
	İnsan-39		
	Yolcu-15		
	Çocuk-10		
	Makinist-4		
	Pilot-4		
	EmniyetMüdürü- 1		
Kaptan- 1			
Haberci- 1			

4.Araç Türleri	Araba-128	233
	Toplutaşıma aracı-34	
	Otobüs-13	
	Tren-7	
	Taksi-6	
	Uçak-6	
	Gemi-5	
	Minibüs-5	
	Kamyon-5	
	Dolmuş-4	
	Bisiklet-4	
	Motorsiklet-4	
	Helikopter-3	
	Tır-3	
	İtfaiye-3	
	Metrobus- 1	
Tramvay- 1		
5.Güvenlik	Kaza-77	195
	Güvenlik-34	
	Emniyet Kemeri-29	
	Hız-13	
	Dikkat-10	
	Ceza-9	
	Ehliyet-8	
	Hava Yastığı-4	
	Uyarma-3	
	Telefon-3	
	Önlem-3	
	Silah- 1	
Alarm- 1		
6.İlk Yardım	Can-17	90
	Ambulans-16	
	Alkol-15	
	Sigara-12	
	Ölüm-12	
	Sağlık-6	
	Yaralanma-4	
	Sağlık Ekibi-3	
	Acil-2	
Hemşire- 1		
İlk yardım seti – 1		
Bandaj – 1		

7.Araba Parçaları	Tekerlek/Lastik-6	23
	Araba Camı-4	
	Fren-4	
	Kilometre/Gösterge-3	
	Direksiyon-2	
	Far – 1	
	Vites – 1	
8.Ulaşım yolları	Düdük – 1	17
	Ayna – 1	
	Köprü-5	
	Denizyolu-4	
	Havayolu-3	
9.Yer/Mekan	Çevreyolu-2	15
	Ray-2	
	Otoban-1	
	Otogar-4	
	Otopark-4	
	İstasyon-2	
Toplam	Otobüs Durakları-2	1687 kelime
	Havaalanı-2	
	Benzinlik-1	
	104 kod	

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin trafik kavramı hakkında bilgi düzeylerine ait bağımsız kelime ilişkilendirme testinde; verilerin analizi sonucunda tespit edilen kelimeler toplam 9 kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler ile her kategoride belirtilen kodlar ve frekanslar tablo halinde gösterilmiştir. Yapılan işlemde sonra trafik kavramıyla ilişkili 1687 kelime, 104 farklı kod ve 9 kategoride toplanmıştır.

Kategori-1 Yol

Öğrencilerin verdiği cevaplardan birinci kategoride “yol” kategorisi ortaya çıkmıştır (f=475). Bu kategoride öğrencilerin çoğunluğu Yol (f=78), Yaya Geçidi (f=72), kelimelerine odaklanırken, bisiklet yolu (f=1) ve tünel(f=1) kelimelerinin daha az ifade edildiği görülmüştür. Aşağıda yol kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Toplu taşıma araçları, trafik ışıkları, banket yaya geçitleri trafiğin önemli unsurlarıdır” (Ö2)

“Yaya kaldırımı olmayan yerlerde banket bulunur.”(Ö28)

“Yayalar için alt ve üst geçitler güvenlidir.”(Ö148)

Kategori -2 Uyarıcılar

İkinci kategoride öğrenciler, “Uyarıcılar” ile ilgili kavramlara yönelik cevaplar vermişlerdir (f=350). Bu bölümde öğrencilerin cevapları çoğunlukla Levha (f=103), Trafik Lambası/Işık (f=87), kelimeleri olurken, park etmek yasak (f=1), sağa dön (f=1) ve yavaş (f=1) kelimelerini en az kullandıkları görülmüştür. Aşağıda uyarıcılar kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Trafikte kazaları önlemek için kurallara uymalıyız.” (Ö10)

“Yayalar ve araçlar trafik levhalarına zarar vermemelidir”(Ö18)

“Trafik ışığı sürücülerin kaza yapmaması için alınan bir önlemdir.”(Ö22)

Kategori- 3 İnsan Faktörü

Üçüncü kategori “İnsan Faktörü” boyutundan oluşmuştur (f=301). Öğrencilerin, bu kategori ile ilişkilendirmeleri çoğunlukla Yaya (f=90) ve Polis (f=85), cevap kelimeleriyle olurken, Emniyet müdürü (F=1), Kaptan(f=1) ve Haberci(f=1) kelimelerini birer kez yazmışlardır. Aşağıda insan faktörü kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir

“Trafikte en önemli unsur insandır.”(Ö88)

“Trafik kurallarına yaya ve sürücüler başta olmak üzere herkes uymalıdır.” (Ö62)

“Trafik, insanların yolda, havada, denizde yaptığı hal ve hareketlerdir.”(Ö203)

Kategori -4 Araç Türleri

Dördüncü kategoride öğrenciler “Araç Türleri” ile ilişkili cevaplar vermişlerdir (f=231). Öğrencilerin, bu kategori ile ilişkilendirmeleri çoğunlukla Araba (f=128), cevap kelimesi olurken, en az Metrobüs (f=1) ve Tramvay (f=1) kelimelerini yazmışlardır. Aşağıda araç türleri kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir

“Polis ,itfaiye, ambulans geçiş üstünlüğü olan araçlardır.(Ö46)

“Trafikte toplu taşıma araçlarını kullanmalıyız.” (Ö116)

“Bazı arabalar yayalara yol vermediği için kazalara sebep oluyor.”(Ö249)

Kategori -5 Güvenlik

Beşinci kategori “Güvenlik” şeklinde oluşmuştur (f=157). Katılımcıların çoğunluğu Kaza (f=77), kelimesine odaklanmışlardır. Öğrenciler en az Silah (f=1) ve Alarm (f=1) kelimelerini yazmıştır. Aşağıda güvenlik kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir

“Trafikte güvenlik önemlidir.Trafik kurallarına uymalıyız ki kaza yapmayalım”(Ö6)

“Güvenlik trafikte en önemli şeylerden biridir.” (Ö151)

“Trafik kurallarına uyalım, emniyet kemerlerimizi takalım.”(Ö185)

Kategori -6 İlk Yardım

Altıncı kategori öğrencilerin verdiği cevaplardan “İlk Yardım” kategorisi adı altında toplanan kelimelerden oluşmuştur (f=87). Öğrencilerin bu kategori ile ilgili olarak belirttikleri kavramlar çoğunlukla Can (f=17), Ambulans (f=16), Alkol (f=15) şeklinde olurken, Hemşire (f=1), İlk yardım seti (f=1) ve bandaj (f=1) kelimelerini birer kez kullandıkları görülmüştür. Aşağıda ilk yardım kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir

“Araba kullanırken alkol ve sigara kullanırsak kaza yapmamıza neden olur.” (Ö26)

“Trafikte alkol ve sigara kullanırsak kaza yapabiliriz.”(Ö45)

“Ambulansa yol vermeliyiz.”(Ö105)

Kategori -7 Araba Parçaları

Yedinci kategoride katılımcılar “Araba Parçaları” kategorisi ile ilgili cevaplar vermişlerdir (f=55). Bu kategoride öğrenciler en fazla Tekerlek/Lastik (f=6) kelimesini

ifade ederken, birer kez Far (f=1), Vites (f=1), Döndük (f=1) ve Ayna (f=1) cevabı vermişlerdir. Aşağıda araba parçaları kategorisi ile ilgili örnek alıntıya yer verilmiştir
“Araçlarımızın lastiklerini sık sık kontrol etmeliyiz.”(Ö175)

Kategori -8 Ulaşım Yolları

Sekizinci kategoride katılımcılar, trafikte “Ulaşım yolları” kategorisi ile ilgili kavramları bir araya getirmişlerdir (f=16). Bu kategoride öğrenciler en fazla Köprü (f=5) ve en az Otoban (f=1) ifadelerini belirtmişlerdir. Aşağıda ulaşım yolları kategorisi ile ilgili örnek alıntıya yer verilmiştir
“Trafikte köprüleri kullanmalıyız.”(Ö90)

Kategori -9 Yer/Mekan

Dokuzuncu kategoride katılımcılar, “Yer/Mekan” ile ilgili cevaplar vermişlerdir (f=14). Öğrenciler cevaplarında en fazla Otopark (f=4), Otopark (f=4) ve en az Benzinlik (f=1) ifadelerini belirtmişlerdir. Aşağıda yer/mekan kategorisi ile ilgili örnek alıntıya yer verilmiştir
“Arabalar otoparka park edilir.”(Ö128)

3.2.Çizme Yazma Tekniğiyle Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde; ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin çizme yazma tekniğiyle “trafik” kavramına verdikleri cevaplarla ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin görüşlerine göre Trafik Kavramıyla İlgili Çizme Yazma Tekniğiyle Elde Edilen Kategori ve Alt Kategorilere Ait Bulgular

KATEGORİLER	KODLAR	ÇİZİM (f)	YAZIM (f)
1.Yol	Yol	98	90
	Yaya Geçidi	32	26
	Şerit	10	8
	Kavşak	8	10
	Banket	8	6
	OkulGeçidi	5	5
	ÜstGeçit	4	5
	Kaldırım	4	4
	Yaya yolu	4	4
	Alt Geçit	1	2
	<i>Toplam=334</i>	174	160
2.Uyarıcılar	Trafikİşaretleri	31	40
	Levha	28	37
	TrafikLambası/Işık	23	30
	Kırmızı	18	20
	TrafikKuralları	16	25
	Yeşil	12	8
	Sarı	8	3
	Dur	3	5
	Geçiş Üstünlüğü	-	4
		<i>Toplam=311</i>	139

3. Araç Türleri	Araba	113	108
	Bisiklet	14	13
	İtfaiye	5	4
	Minibüs	4	5
	Otobüs	2	4
	Kamyon	2	3
	Taksi	2	3
	Dolmuş	1	4
	Toplu taşıma aracı	-	2
	<i>Toplam=289</i>	143	146
4. Güvenlik	Kaza	105	87
	Hız	15	22
	EmniyetKemerli	8	10
	Telefon	5	9
	Dikkat	3	8
	HavaYastığı	1	3
	<i>Toplam=276</i>	137	139
5. İnsanFaktörü	Polis	22	20
	Yaya	18	18
	Çocuk	18	17
	Sürücü/Şöför	16	15
	İnsan	5	7
	Engelli	1	3
	<i>Toplam=160</i>	80	80
6. İlk Yardım	Ölüm	11	17
	Alkol	11	17
	Ambulans	10	20
	Sigara	8	15
	Yaralanma	2	4
	SağlıkEkibi	-	2
	<i>Toplam=117</i>	42	75
7. Yer/Mekan	Otopark	4	7
	Okul	2	3
	OtobüsDurakları	1	3
	<i>Toplam=20</i>	7	13
8. Ulaşım	Köprü	-	2
	Çevreyolu	-	1
	Ulaşım	-	1
	<i>Toplam=4</i>	-	4
Toplam	52 kod=1511	722	789

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğrencilerin trafik kavramıyla ilgili görüşlerinden çizim 7 kategori ve yazım 8 kategori altında toplanmıştır. Bulgular incelendiğinde, öğrencilerin daha çok yol kavramı ile ilgili çizim, uyarıcılar ile ilgili yazım yaptıkları tespit edilmiştir. Çizimlerin en fazla araba(f=113), kaza(f=103) ve yol(f=98) kavramları ile ilgili yapıldığı görülürken, yazımlarda da araba(f=108), yol(f=90) ve kaza(f=87) şeklinde yine aynı kavramlar üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Bu bulgular öğrencilerin çizim ve yazımlarında trafikte gördükleri somut kavramlarla bilişsel yapılarını oluşturduklarını göstermektedir. Kategorilerine göre ayrılarak öğrencilerin trafik kavramı ile yaptıkları çizim ve yazımlardan örnekler sunulmuştur. Yol kavramları içeren çizim(f=174), yazım(f=160), uyarıcılarla ilgili çizim(f=139), yazım(f=172), araçlar ile ilgili çizim(f=143), yazım(f=146), güvenlik kategorisi çizim(f=137), yazım(f=139), insan faktörü kategorisi çizim(f=80), yazım(f=80), ilk yardım kategorisi çizim(f=42), yazım(f=75), yer kategorisi çizim(f=7), yazım(f=13) ve ulaşım kategorisi çizim(f=0), yazım(f=4) şeklinde dağılım gösterdiği belirlenirken, 25 (%10) öğrencinin ise hiç çizim yapmadıkları belirlenmiştir. Kategoriler tek tek incelendiğinde;

Kategori-1 Yol

Birinci kategoride öğrenciler, “Yol” ile ilgili ilişkilendirmeler ortaya koymuşlardır çizim(f=174) ve yazım(f=160). Bu kategoride öğrencilerin belirttiği ilişkilendirmeler en fazla Yol çizim(f=98) ve yazım(f=90), en az Alt Geçit çizim(f=1) ve yazım(f=2) olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda, aşağıda öğrencilerin görüşlerini ortaya koyan doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

“Yollarda yaya geçidi ve okul geçitlerini kullanalım”(Ö77)

“Yollar çok yoğun olduğundan alt ve üst geçitleri kullanmalıyız.”(Ö74)

Kategori-2 Uyarıcılar

İkinci kategori olarak “Uyarıcılar” kategorisi ortaya çıkmış olup çizim (f=139) ve yazım (f=172). Bu kategoriyi ayrıntılı incelediğimizde; Trafik İşaretleri çizim(f=31) ile yazım(f=40) ve Levha çizim(f=28) ve yazım(f=37) en fazla kullanılan kavramlar olurken, en az kullanılan kavram Geçiş Üstünlüğü çizim(f=0) ve yazım(f=4) olarak belirlenmiştir. Aşağıda uyarıcılar kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Arabalar kırmızı ışıkta geçerse öbür arabalarla kaza yapabilir.”(Ö6)

“Trafik kurallarına uymak herkesin görevidir.”(Ö12)

“Lütfen! Levhalara zarar vermeyelim.”(Ö27)

Kategori-3 Araç Türleri

Üçüncü kategori “Araç Türleri” şeklinde oluşmuştur ki çizim(f=143) ve yazım(f=146) belirlenmiştir. Öğrencilerin, bu kategori ile ilişkilendirmeleri en fazla Araba çizim(f=113) ve yazım(f=108) belirlenirken, en az Toplu taşıma aracı çizim(f=0) olup yazım(f=2) olarak tespit edilmiştir. Aşağıda araç türleri kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Bisiklet kullanırken çok dikkatli olmalıyız”(Ö14)

“Toplu taşıma araçlarını kullanırsak trafik yoğunluğu azalır.”(Ö77)

Kategori-4 Güvenlik

Dördüncü kategoride; öğrenciler “Güvenlik ” ile ilişkili çizim(f=137) ve yazım(f=139) cevapları vermişlerdir. Kaza çizim(f=103) ile yazım(f=87) en fazla kullanılan kavram olurken, en az Hava Yastığı çizim(f=1) ve yazım(f=3) olarak tespit edilmiştir.

Aşağıda güvenlik kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Trafikte hız cana zarar demektir.”(Ö42)

“Adam dikkat etmeyip küçük kıza çarpmıştır.”(Ö71)

“Araçlarda emniyet kemeri kullanmak çok önemli.”(Ö207)

Kategori-5 İnsan Faktörü

Beşinci kategori “İnsan Faktörü” çizim(f=80) ve yazım (f=80) şeklinde oluşmuştur, Verilen cevapların dağılımı incelendiğinde; en fazla kullanılan Polis çizim(f=22) ile yazım(f=20) belirlenirken, en az kullanılan Engelli çizim(f=1) ve yazım(f=3) kavramları olduğu görülmüştür. Aşağıda insan faktörü kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Yaşlı insanlara yer vermeliz.” (Ö24)

“Trafik polislerinin görevi zordur. Çünkü bazı kişiler kurallara uymuyor.”(Ö54)

“Engellilere yardım edelim.”(Ö103)

Kategori-6 İlk Yardım

Altıncı kategoride öğrencilerin cevaplarından “İlk Yardım” kategorisi oluşmuş olup çizim(f=42) ve yazım(f=75) olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin bu kategoriyle ilişkili olarak belirttikleri kavramlar en fazla Ölüm çizim(f=11) ve yazım(f=17) belirlenirken, en az Sağlık Ekibi çizim(f=0) yazım(f=2) olarak tespit edilmiştir. Aşağıda ilk yardım kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Ambulansa yol ver, hayat kurtar.”(103)

“Araba kullanırken sigara ve alkol içmemeliz.”(Ö186)

Kategori-7 Yer/Mekan

Sekizinci kategoride öğrenciler, trafikte “Yer/Mekan” kategorisi ile ilişkili çizim(f=7) ve yazım(f=13) şeklinde düşüncelerini belirtmişlerdir. Bu kategoride öğrenci ifadeleri en fazla Otopark çizim(f=4) ile yazım(f=7) belirlenirken, en az Otobüs Durakları çizim(f=1) ve yazım(f=3) olarak belirlenmiştir. Aşağıda yer kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Otobüs durağında sıraya girmeliz.” (Ö209)

“Araçlarımızı otoparka park ederiz.”(Ö235)

Kategori-8 Ulaşım

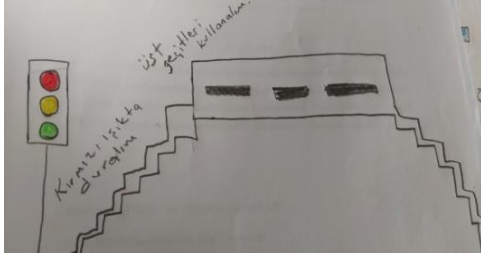
Dokuzuncu kategoride öğrenciler, “Ulaşım” kategorisi ile ilişkili cevaplar vermişlerdir ki çizim(f=0) ve yazım(f=4) olarak belirlenmiştir. Bu kategori ile ilgili öğrenciler Köprü yazım(f=2) ifadesi kullanırken bu kategori ile ilgili çizim yapmadıkları tespit edilmiştir. Aşağıda ulaşım kategorisi ile ilgili örnek alıntılara yer verilmiştir.

“Trafik sıkışıklığını önlemek için köprüleri kullanmalıyız.”(Ö188)

“Trafikte çevreyolunu da kullanabiliriz.”(Ö210)

Öğrencilerin yaptıkları çizimlerden örnekler çizim yapan öğrencinin numarası ile birlikte kategorilere ayrılarak aşağıda sıralanmıştır.

Yol kategorisi kapsamında yer alan çizim örnekleri;

Şekil 1. 22 nolu öğrenciye ait çizim

Şekil 2.57 nolu öğrenciye ait çizim

Uyarıcılar kategorisi kapsamında yer alan çizim örnekleri;

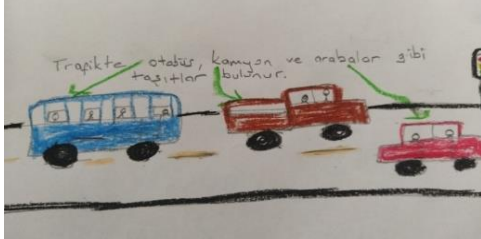

Şekil 3. 201 nolu öğrenciye ait çizim

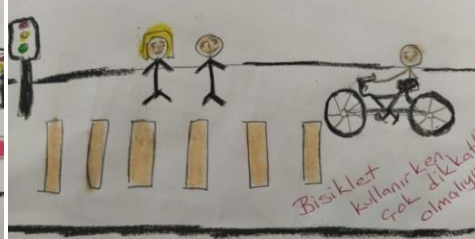

Şekil 4. 156 nolu öğrenciye ait çizim

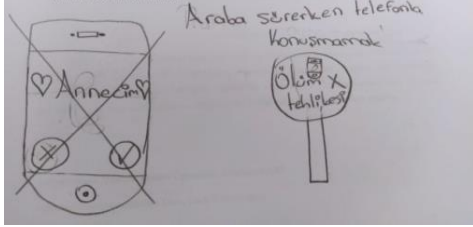
Araç Türleri kategorisi kapsamında yer alan çizim örnekleri;

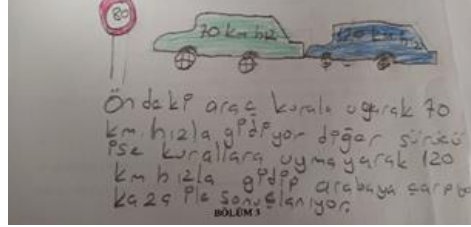
Şekil 5. 49 nolu öğrenciye ait çizim

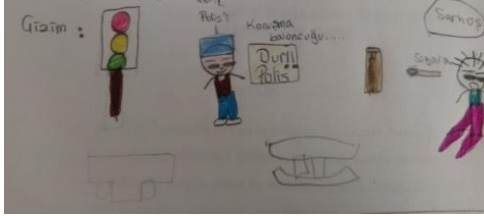
Şekil 6.166 nolu öğrenciye ait çizim

Güvenlik kategorisi kapsamında yer alan çizim örnekleri;

Şekil 7. 80 nolu öğrenciye ait çizim

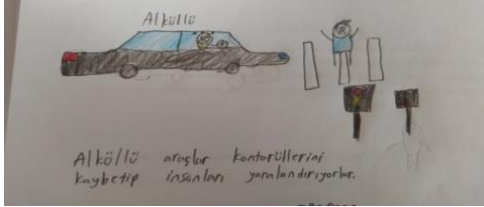
Şekil 8.183 nolu öğrenciye ait çizim

İnsan Faktörü kategorisi kapsamında yer alan çizim örnekleri;

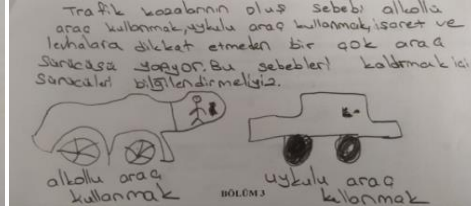
Şekil 9. 187 nolu öğrenciye ait çizim

Şekil 10.103 nolu öğrenciye ait çizim

İlk Yardım kategorisi kapsamında yer alan çizim örnekleri;

Şekil 11.116 nolu öğrenciye ait çizim

Şekil 12. 82 nolu öğrenciye ait çizim

Yer kategorisi kapsamında yer alan çizim örnekleri;

Şekil 13. Yer kategorisi 83 nolu öğrenciye ait çizim

Öğrencilerin ulaşım kategorisi ile ilgili çizim yapmadıkları belirlenmiştir. Araştırma bulgularından yazımlarda öğrencilerin trafik güvenliği konusunda farklı kavram, görüş ve düşüncelere sahip oldukları ve tespit edilen kategorilerde yaptıkları açıklamalarda genellikle günlük konuşma dilini kullandıkları dikkat çekmektedir. Kullandıkları kavramlarda genel olarak trafik kavramının tanımına, trafik kazalarının sebeplerini vurgulamaya, trafik kurallarına uymanın günlük hayata katkılarını, faydalarını ve zararlarını ifade etmeye yönelik ilişkilendirmelerde buldukları gözlenmiştir. Aynı şekilde yazımlarda kullanılan terimler ve kavramların öğrencilerin çizimlerine de yansıdığı, öğrencilerin genellikle günlük hayatta trafikte karşılaştıkları sorunları, yapılan hataları, doğru bir trafik akışı için yapılması gereken davranışları çizimlerinde yansıttıkları görülmüştür.

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

İlkokul 4. sınıf trafik güvenliği dersi öğretim programının genel amacı, çocuklarda trafik güvenliği bilincini sağlayarak hayat boyu trafik kurallarına duyarlı davranışlar sergileyecek bireyler yetiştirmektir. Eğitimin insan hayatında her alanda olduğu gibi trafik güvenliği konusunda da çok önemli bir yeri vardır. Trafiğin ana unsurları olan sürücü, yolcu ve yayaların trafikte sistemli ve güvenli hareket edebilmeleri için belli bir seviyede eğitim almaları gerekir. Trafik eğitimi çevremizde yaşadığımız trafik kazalarının önlenmesi konusunda da çok önemlidir. Trafik kurallarına uymak bir davranış biçimi olduğundan dolayı, küçük yaşlardan, okul öncesi eğitimle birlikte süreklilik sağlayarak ve zaman içerisinde tüm toplumun eğitim konusunda bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır. Bundan dolayı bir toplumda trafik kültürü oluşturmak, bilinçli, saygılı ve sorumlu bireyler yetiştirmek ancak etkili bir trafik eğitimi ile sağlanabilir.

Bağımsız kelime ilişkilendirme testi ve çizme yazma tekniği kullanılarak ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin “trafik güvenliği” dersinde trafikle ilgili bilişsel yapılarını, bilgi düzeylerini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada birbirini destekleyen son derece ayrıntılı ve güçlü veriler toplanmıştır. Yapılan çalışmada bağımsız kelime ilişkilendirme testinden sağlanan verilerle toplamda 9 kategori oluşturulurken (*Yol, Uyarıcılar, İnsan faktörü, Araç Türleri, Güvenlik, İlk Yardım, Yer, Ulaşım, Araba parçaları*), çizme tekniğiyle toplam 7 kategori belirlenmiş (*Yol, Uyarıcılar, İnsan faktörü, Araç Türleri, Güvenlik, İlk Yardım, Yer*) ve yazma tekniğiyle toplam 8 kategori (*Yol, Uyarıcılar, İnsan faktörü, Araç Türleri, Güvenlik, İlk Yardım, Yer, Ulaşım*) belirlenmiştir.

Öğrencilerin trafik kavramıyla ilgili olarak çizme yazma tekniğiyle ortaya koydukları bilişsel yapıları bağımsız kelime ilişkilendirme tekniği ile elde edilen sonuçları desteklemektedir. Sonuçlara bakıldığında, öğrencilerin daha çok trafik kazaları ile ilgili açıklamalar ve çizimler yaptıkları tespit edilmiştir. Genellikle araba, yol, trafik işaretleri gibi unsurlara yönelik çizimlerin ağırlık kazandığı görülürken, polis, levha, çocuk vb. çizim-yazımlar da verilmiştir. Tespit edilen çizimlerde öğrencilerin

temsili olmayan çizimlerle de trafik kavramını, karikatürize ettikleri görülmüştür. Elde edilen bulgular öğrencilerin trafik güvenliği konusunu çok fazla düşünmeden basit olarak, günlük hayattan gördüklerini kendi zihninde canlandırdığı şekilde açıklamaya çalıştıklarını göstermektedir. Bu çizimlerinde daha fazla “Yol, Uyarıcılar ve Araçlar” kategorisine ait çizimlerde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Öğrencilerde trafik kavramı oluşmasına yönelik birçok sebep olmakla birlikte öğrencilerin aldıkları eğitim, yaşadıkları çevre, gündelik hayatta karşılaştıkları olaylar gibi birçok etken bu çerçevede sayılabilir. Sonuç olarak; çizme yazma tekniğinin öğrencilerin konu hakkındaki bilgi düzeylerini, düşüncelerini, kavramlar arasında kurdukları ilişkileri ve kavram yanlışlarını anlamada rahatlıkla kullanılacak bir teknik olduğu söylenebilir. Ancak çizime yansıtılamayan unsurların aydınlatılması için mutlaka açık uçlu sorularla görüşme tekniğiyle desteklenen çalışmaların hazırlanması önerilmektedir.

Yapılan araştırma ile ilgili olarak aşağıdaki öneriler sunulabilir;

1. Araştırmada öğrencilerin yol, uyarıcılar ve araçlar kategorilerinde yoğunlaştıkları görülmüş ancak çocukların okulda aldıkları teorik bilgilerin yanında yaparak yaşayarak elde ettikleri deneyimlerini günlük hayata uygulamalı olarak yansıtılmaları sağlanabilir.

2. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin daha az dikkatini çeken insan sağlığı açısından önemli olan “ilk yardım” konusuna dikkat çekilebilir.

3. Araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak öğrencilerin engelliler için çok az (f=1) çizim yaptıkları belirlenmiştir. Bu bulgudan hareketle, engellilerin trafikteki konumları ve engellilere uygun trafik düzenlemesine ilişkin yeterli bir farkındalık oluşturulabilir.

4. İlkokul 4. sınıflar için hazırlanan trafik güvenliği çalışma ve ders kitaplarının öğrencilerin anlama ve kavrama seviyelerine göre oluşturulması faydalı olacaktır.

5. Trafik Güvenliği dersinin yapılacak yasal düzenlemelerle okul öncesinden başlayarak ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde tüm sınıflarında zorunlu ders olarak öğrencilere verilmesi sağlanmalıdır.

6. Bu araştırma farklı eğitim kademelerinde eğitim gören öğrencilerin katılımıyla yapılabilir.

7. Çizme yazma tekniğiyle açıklanamayan görüşlerin daha kapsamlı olarak belirlenebilmesi için ek olarak görüşme, gözlem vb. tekniklerle desteklenerek hazırlanan çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Atasoy, B. (2004). *Fen Öğrenimi Ve Öğretimi*. Ankara: Asil.
Bahar, M. (2003). Biyoloji eğitiminde kavram yanlışları ve kavram değişim stratejileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3(1), 27- 64.
Balci, A. (2006). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik Ve İlkeler*. Ankara: PeGEM A.

- Balkız, C. (1999). *İlköğretimde Trafik Eğitiminin Trafik Kazalarının Önlenmesi Üzerindeki Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cohen, L. & Manion, L. (1997). *Research Methods In Education*. London: Routledge.
- Creswell, J.W. (1994). *Research Design: Qualitative And Quantitative Approaches Thousand Oaks*, London, New Delhi: SAGE
- Çelik, C. (2007). *AB Ulaştırma Politikasına Uyum Sürecinde Türkiye’de Kara Ulaşımı Trafik Güvenliği*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin, G., Özarslan, M., Isık, E. & Eser, H. (2012). Students views about health concept by drawing and writing technique. *Energy Education Science and Technology Part B: Social and Educational Studies*, 4(1), 311-316.
- Çiğiltepe, A. (1998). *İlköğretim Çağındaki Çocukların Trafik Eğitimleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dikmenli, M. (2010). Misconceptions of cell division held by student teachers in biology: A drawing analysis. *Scientific Research and Essay*, 5(2), 235-247.
- Dindar, R. (2009). *Örgün Eğitim Sistemi İçinde Trafik Eğitiminde Oyunla Öğretimin Önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, F. (1996). *Trafik Kazalarında Eğitimin Etkisi*. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ekici, G. (2016). Öğretmen Adaylarının "Bilgisayar" Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(3), 755-781.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Glesne, C. (2012). *Nitel Araştırmaya Giriş*, (A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu, Çev.), Ankara: Anı.
- İnal, K. (2001). *Trafik Güvenliği Ve Türkiye’de Sürücü Eğitiminin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kavsıracı, O. (2014). *Örgün Eğitimde Sürekli Ve Uygulamalı Trafik Eğitiminin Çocukların Trafik Bilgi Ve Algısına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuş, E. (2003). *Nitel-Nitel Araştırma Teknikleri*. Ankara: Anı.
- Mulvaney, C., Watson, M.C. & Walsh, P. (2012). Practical child safety education in England: A national survey of the Child Safety Education Coalition. *Health Education Journal*, 72 (4), 450–459.
- Nagai, Y. & Fukuda, A. (2005). Research on traffic safety education and evaluation of its in chiba prefecture, *Japan proceedings of The Eastern Asia Society For Transportation Studies*, 5(1), 2002- 2017
- Özdemir, S. (2010). *Türkiye’de örgün eğitim sistemi içerisinde trafik eğitiminin durumu; Avrupa ve dünya ülkeleri ışığında geliştirilmesi*. Doktora Tezi, Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özden, M. (2009). Primary student teachers’ ideas of atoms and molecules: *Using drawings*. *Education*, 129(4), 635-642.
- Patrick, P.G. & Tunnicliffe, S.D. (2010). Science teachers’ drawings of what is inside the human body. *Journal of Biological Education*. 44(2), 81-87.
- Patton, M.Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Newsbury: Sage.

- Payam, M. (2012). *İlk ve ortaöğretim okullarında trafik eğitimindeki temel sorunlar: Siirt ili örneği*. Doktora Tezi, Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Prokop, P., Fancóvicova, J. & Tunnicliffe, S.D. (2009). The effect of type of instruction on expression of children's knowledge: How do children see the endocrine and urinary system? *International Journal of Environmental & Science Education*, 4(1), 75-93.
- Punch, K.F. (2005). *Introduction to social research—quantitative & qualitative approaches*. London: Sage.
- Reiss, M.J. & Tunnicliffe, S.D. (2001). Students' understandings of human organs and organ systems. *Research in Science Education*, 31(3), 383-399.
- Şimşek, M. (2013). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) Konusundaki Bilişsel Yapılarının Ve Alternatif Kavramlarının Kelime İlişkilendirmesi Testi İle Belirlenmesi*. 4. Ulusal İlköğretim Bölümleri Öğrenci Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Nevşehir Üniversitesi, Nevşehir.
- Tanrıkulu, S. (2002). *Trafik Kazalarının Önlenmesinde, Trafik Güvenliği Eğitiminin Rolü: İlköğretim Okulları Ve Sürücü Kurslarında Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Tütüncü, M. (2001). *Türkiye'de Örgün Eğitim Sistemi İçinde Trafik Eğitiminin Önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ulutaş, İ. & Dinçer, Ç. (2006). İlköğretim öğrencilerinin trafik hakkındaki bilgi ve davranışlarının belirlenmesi. *Milli Eğitim Sosyal Bilimler Dergisi*, 170(1), 243-256
- Yayla, R.G. & Eyceyurt, G. (2011). Mental models of pre-service science teachers about basic concepts in chemistry. *Western Anatolia Journal of Educational Sciences*, 2011(1), 285-294.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Soysal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yorek, N., Sahin, M. & Ugulu, I. (2010). Students' representations of the cell concept from 6 to 11 grades: Persistence of the "Fried-Egg Model". *International Journal of Physical Sciences*, 5(1), 15-24.
- Zoldosova, K. & Prokop, P. (2007). Primary pupils preceptions about child prenatal development. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 3(3), 239-246.